

UCHWAŁA

Dnia 23 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Karolina Majewska

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 23 maja 2023 r. przy udziale prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie Janusza Jagiełłowicza, Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego SSN Andrzeja Tomczyka oraz adw. E. S. - obrońcy X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, wniosków adwokat K. R. i adwokata E. S. - obrońców X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, o wznowienie postępowania o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, zakończonego prawomocną uchwałą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II DIZ 1/21, utrzymującą w mocy uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19 oraz uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt I DO 41/19 na podstawie art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2022, poz. 1259

uchwalił:

1. wznowić postępowanie o zezwolenie na pociągnięcie X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej zakończone prawomocną uchwałą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II DIZ 1/21;

2. uchylić uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II DIZ 1/21, a także uchylić utrzymanie w mocy w mocy uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19 oraz z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt I DO 41/19;

3. sprawę w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, za czyny opisane pod: pkt I, pkt II, pkt III, pkt IV, pkt V i pkt VI wniosku z dnia 15 marca 2019 r., sygn. [...] Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie oraz za czyn opisany we wniosku z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. [...] Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie, przekazać do rozpoznania Sądowi Najwyższemu w pierwszej instancji;

4. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie w dniu 15 marca 2019 r., skierował do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku X. X., wobec dostatecznie uzasadnionego podejrzenia dopuszczenia się przez tego sędziego następujących czynów, polegających na tym, że:

1. w dniu 30 kwietnia 1982 r. w K., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu, rozpoznając na rozprawie sprawę oskarżonej I. S., sygn. [...], przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżoną za

czyn z art. 270 § 1 k.k. z 1969 r. na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz 2 lat pozbawienia praw publicznych, którą skazana odbyła w okresie od 1 kwietnia 1982 r. do 14 października 1982 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, by oskarżona swoim zachowaniem wypełniła znamiona przypisanego jej czynu, a orzekając - w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w sposób dla oskarżonej niekorzystny, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań - przyjął, iż I. S. publicznie lżyła i poniżała ustrój Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i jej naczelne organy określając je mianem przemocy i bezprawia, podczas gdy własnoręcznie sporządzone przez oskarżoną ulotki stanowiły wyłącznie wyraz sprzeciwu wobec bezprawnie wprowadzonego stanu wojennego i pozbawienia społeczeństwa podstawowych praw i wolności obywatelskich zagwarantowanych przez prawo międzynarodowe, którym to działaniem X. X., w okresie obowiązywania rygorów stanu wojennego w Polsce, utożsamiając się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym, stosował wobec wskazanej pokrzywdzonej represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jej prawa do wyrażania takich przekonań i opinii dotyczących życia społecznego, które to represje stanowiły poważne prześladowania

z przyczyn politycznych, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, poprzez bezprawne pozbawienie pokrzywdzonej wolności na okres powyżej dni 7, działając na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego pokrzywdzonej,

tj. o przestępstwo z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;

2. w dniu 3 maja 1982 r. w K., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu, rozpoznając na rozprawie sprawę oskarżonej M. Ł., sygn. [...], przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżoną za

czyn z art. 273 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 270 § 1 k.k. z 1969 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności, którą skazana odbyła w okresie od 25 marca 1982 r. do 6 grudnia 1982 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, by oskarżona swoim zachowaniem wypełniła znamiona przypisanego jej czynu, a orzekając - w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w sposób dla oskarżonej niekorzystny, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań - przyjął, iż M. Ł. sporządziła w celu rozpowszechniania wierszowane teksty poniżające Prezesa [...], podczas gdy, w stopniu oczywistym, nie zawierały one określeń poniżających, lecz mieściły się w niezbywalnym prawie do wyrażania własnych poglądów politycznych i społecznych, będących wyłącznie wyrazem sprzeciwu wobec bezprawnie wprowadzonego stanu wojennego, którym to działaniem X. X., w okresie obowiązywania rygorów stanu wojennego w Polsce, utożsamiając się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym, stosował wobec wskazanej pokrzywdzonej represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jej prawa do wyrażania takich przekonań i opinii dotyczących życia społecznego, które to represje stanowiły poważne prześladowania z przyczyn politycznych, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, działając na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego pokrzywdzonej,

tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;

3. w dniu 5 maja 1982 r. w K., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu, rozpoznając na rozprawie sprawę oskarżonego A. K., sygn. [...] przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 270 § 1 k.k. z 1969 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności, którą skazany odbywał w okresach od 5 kwietnia 1982 r. do 5 maja 1982 r. oraz od 30 sierpnia 1982 r. do 5 marca 1983 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy

zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, by oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając - w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w sposób dla oskarżonego niekorzystny, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań - przyjął, iż A. K. publicznie poniżał ustrój Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i jej naczelne organy w ten sposób, iż umieszczał napisy żądające zakończenia okresu komunizmu i przywództwa PZPR oraz nawołujące do obalenia władzy, podczas gdy sporządzane napisy, w stopniu oczywistym, nie zawierały takich treści i nie dotyczyły podmiotu objętego ochroną przepisów prawa karnego, stanowiły natomiast wyłącznie wyraz sprzeciwu wobec bezprawnie wprowadzonego stanu wojennego i pozbawienia społeczeństwa podstawowych praw i wolności obywatelskich, zagwarantowanych przez prawo międzynarodowe, którym to działaniem X. X., w okresie obowiązywania rygorów stanu wojennego w Polsce, utożsamiając się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym, stosował wobec wskazanego pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań

i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii dotyczących życia społecznego, które to represje stanowiły poważne prześladowania z przyczyn politycznych, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, poprzez bezprawne pozbawienie pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, działając na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego pokrzywdzonego,

tj. o przestępstwo z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r., o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;

4. w dniu 16 lutego 1982 r. w K., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu, rozpoznając na rozprawie sprawę oskarżonego J. T., sygn. [...]1, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący

oskarżonego za czyn z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany odbywał w okresie od 21 stycznia 1982 r. do 23 grudnia 1982 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, by oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając - w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w sposób dla oskarżonego niekorzystny - przyjął, iż J. T. rozpowszechniał wiadomości fałszywe i mogące wywołać niepokój publiczny, podczas gdy, w stopniu oczywistym, informacje przekazywane przez oskarżonego innym osobom nie zawierały takich treści, stanowiły natomiast wyłącznie wyraz sprzeciwu wobec bezprawnie wprowadzonego stanu wojennego i pozbawienia społeczeństwa podstawowych praw i wolności obywatelskich, zagwarantowanych przez prawo międzynarodowe, którym to działaniem X. X., w okresie obowiązywania rygorów stanu wojennego w Polsce, utożsamiając się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym, stosował wobec wskazanego pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii dotyczących życia społecznego, które to represje stanowiły poważne prześladowania z przyczyn politycznych, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, poprzez bezprawnie pozbawienie pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, działając na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 231§1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r., o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;

5. w dniu 16 kwietnia 1982 r. w K., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu, rozpoznając na rozprawie sprawę oskarżonego S. B., sygn. [...]2, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 270 § 1 k.k. z 1969 r. na karę 2 lat pozbawienia

wolności, którą skazany odbył w okresie od 18 marca 1982 r. do 4 sierpnia 1983 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając - w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w sposób dla oskarżonego niekorzystny, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań - przyjął, iż S. B. publicznymi wypowiedziami poniżał ustrój Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w ten sposób, iż wyszydził Polską Zjednoczoną Partię Robotniczą i jej członków, podczas gdy wypowiedzi te, w stopniu oczywistym, nie dotyczyły jakiegokolwiek podmiotu objętego ochroną przepisów prawa karnego, którym to działaniem X. X., w okresie obowiązywania rygorów stanu wojennego w Polsce, utożsamiając się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym, stosował wobec wskazanego pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii dotyczących życia społecznego, które to represje stanowiły poważne prześladowania z przyczyn politycznych, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, poprzez bezprawne pozbawienie pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, działając na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego pokrzywdzonego,

tj. o przestępstwo z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r., o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;

6. w dniu 20 lipca 1982 r. w K., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu, rozpoznając na rozprawie sprawę oskarżonego J. M., sygn. [...]3, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyny z art. 48 ust. 2 i art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby, w

sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, by oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanych mu czynów, a orzekając - w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w sposób dla oskarżonego niekorzystny - przyjął, iż J. M. rozpowszechniał ulotki zawierające wiadomości fałszywe i mogące wywołać strajk, podczas gdy, w stopniu oczywistym, rozpowszechniane ulotki nie zawierały takich treści, stanowiły natomiast wyłącznie wyraz sprzeciwu wobec bezprawnie wprowadzonego stanu wojennego i pozbawienia społeczeństwa podstawowych praw i wolności obywatelskich, zagwarantowanych przez prawo międzynarodowe, którym to działaniem X. X., w okresie obowiązywania rygorów stanu wojennego w Polsce, utożsamiając się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym, stosował wobec wskazanego pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii dotyczących życia społecznego, które to represje stanowiły poważne prześladowania z przyczyn politycznych, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, działając na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego **uchwałą z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19, w punkcie I zezwoliła na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, wobec dostatecznie uzasadnionego podejrzenia dopuszczenia się przez niego czynów określonych w punktach: I, III, IV, V wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej z dnia 15 marca 2019 r., zaś w punkcie II tej uchwały odmówiła zezwolenia w zakresie czynów określonych w punktach: II i VI wniosku.**

Zażalenia na powyższą uchwałę złożyli: Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie, X. X. - sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku oraz jego obrońca adwokat E. S.

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie zaskarżył tą uchwałę na niekorzyść w części dotyczącej punktu II, w zakresie odmowy udzielenia zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. X. - sędziego Sadu Najwyższego w stanie spoczynku. **Zarzucił** obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, polegającą na przyjęciu, iż zbrodnię przeciwko ludzkości mogą stanowić wyłącznie czyny powodujące ogromne cierpienia lub poważne uszkodzenia ciała albo zdrowia psychicznego i fizycznego, co w konsekwencji doprowadziło do ustalenia, iż czyny wskazane w punktach: II i VI wniosku prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z dnia 15 marca 2019 r., o udzielenie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, przedawniły się. Podnosząc ten zarzut **wniósł** o zmianę uchwały w zaskarżonej części i udzielenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, także za czyny wskazane w punkcie II zaskarżonej uchwały z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19.

W odpowiedzi na złożone zażalenie Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie X. X. – sędzia Sadu Najwyższego w stanie spoczynku, pismem z dnia 24 czerwca 2019 r., wniósł o nieuwzględnienie zażalenia i utrzymanie zaskarżonej w tej części uchwały w mocy.

Adwokat E. S. - obrońca X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, zaskarżył powyższą uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19 w części, to jest w zakresie punktu I. **Zarzucił** obrazę przepisów prawa materialnego to znaczy art. 4 i art. 7 k.p.k., a także art. 7 ust. 1 Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK), sporządzonego w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 78, poz. 708) w związku z art. 91 ust. 1 Konstytucji RP (z chwilą ratyfikacji Statutu w Dz.U. z 2003 r. Nr 78, poz. 708),

w związku z art. 31-33 Konwencji Wiedeńskiej o Prawie Traktatów sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r., Nr 74, poz. 439) oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, mający wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegający na niezasadnym przyjęciu, że zachodzi <<dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa>>, o którym mowa w art. 80 § 2c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 52, 55, 60, i 125) w związku z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2019 r. poz. 825), gdy w rzeczywistości tego rodzaju sytuacja w przypadku X. X. nie występuje, bo nie jest owo podejrzenie, ani uzasadnione dostatecznie, ani w ogóle uzasadnione w stopniu prowadzącym choćby do rzeczowego usprawiedliwienia rozstrzygnięcia z punktu I - podpunkty 1-4 uchwały.

Podnosząc powyższe zarzuty, **wniósł** o zmianę uchwały w zaskarżonej części i nieuwzględnienie wniosku Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z dnia 15 marca 2019 r. o wyrażenie zgody na pociągnięcie X. X. – sędziego Sadu Najwyższego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej, ewentualnie o uchylenie uchwały w części zaskarżonej i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu - Izbie Dyscyplinarnej, Wydziałowi I w tej Izbie do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na złożone zażalenie adwokata E. S. - obrońcy X. X. sędziego Sadu Najwyższego w stanie spoczynku, Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie pismem z dnia 5 czerwca 2019 r. wniósł o oddalenie zażalenia w całości, jako oczywiście bezzasadnego.

Uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sadu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19, X. X. – sędzia Sadu Najwyższego w stanie spoczynku, zaskarżył w zakresie punktu I i zarzucił mającą istotny wpływ na jej treść rażącą obrazę przepisów postępowania karnego, tj.

1. art. 108 § 1 k.p.k. w zw. z art. 178 § 1 Konstytucji RP oraz art. 5 § 2 k.p.k. statuującego zasadę *in dubio pro reo* poprzez ustalenie sposobu głosowania X. X. będącego wówczas sędzią Sadu [...] Okręgu Wojskowego w X. podczas narad nad wyrokami wymienionymi w

punktach: I,III,IV,V wniosku Prokuratora IPN oraz przebiegu tych narad, w sytuacji gdy okoliczności te są tajne i objęte bezwzględnym zakazem dowodowym,

2. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p. w zw. z art. 10 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym – dalej powoływana jako u. SN uwaga SN oraz art. (pisownia oryginalna – uwaga SN) poprzez dowolną wybiórczą i wewnętrznę sprzeczną ocenę materiału dołączonego do wniosku, prowadzącą do błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę uchwały, tj. że X. X. jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X. w okresie obejmującym od 16 lutego 1982 r. do 20 lipca 1982 r.:

1. rozpoznając sprawy o sygn. [...]. [...]1, [...]2, [...]3, [...]4,[...]5 działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X. przekroczył swoje uprawnienia wydając bezprawne wyroki inspirowane przede wszystkim motywami politycznymi z rażącym naruszeniem obowiązujących wówczas naczelných zasad takich jak: domniemanie niewinności, swobodna ocena dowodów, obiektywizm procesowy i zasada *in dubio pro reo*, z całkowitym pominięciem wynikającej z art. 26 § 1 ówczesnie obowiązującego kodeksu karnego z 1969 r, zasady *nullum crimen sine periculo sociali*, a jego czyny były niewątpliwie elementami masowej praktyki PRL-owskich władz polegającej na odstraszaniu i zniechęceniu społeczeństwa do działań wymierzonych w porządek polityczny wynikający z dekretu Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i eliminacji (poprzez pozbawienie wolności) osób, które korzystając z przysługujących im na mocy Konstytucji PRL z 22 lipca 1952 r. Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych z 19 grudnia 1966 r.
2. biorąc udział w składzie orzekającym w sprawach o sygn. [...]. [...]1, [...]2, [...]3, [...]5, i co najmniej godził się na wymierzenie kary

bezwzględne pozbawienie wolności w sprawach, mimo braku ku temu jakichkolwiek podstaw;

3. że zamierzenie i świadomie fundamentalne, powszechnie uznane zasady regulujące kwestie postępowania prawnego i zasady regulujące podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej (pisownia oryginalna – uwaga SN),

co w efekcie skutkowało błędnym przyjęciem, że wobec X. X. zachodzi dostateczne podejrzenie popełnienia przestępstw, a konsekwencji bezzasadnym zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za czyny z punktów: I,III,IV i V wniosku prokuratora IPN.

Podnosząc te zarzuty wniośł o zmianę uchwały w zaskarżonej części i nieuwzględnienie wniosku Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z dnia 15 marca 2019 r. o wyrażenie zgody na pociągnięcie X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej, ewentualnie o uchylenie uchwały w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu - Izbie Dyscyplinarnej Wydziałowi I do ponownego rozpoznania.

Pismem datowanym na dzień 13 września 2019 r., Naczelnik Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie, wniośł o wydanie uchwały także w zakresie dotyczącym wynagrodzenia sędziego, powołując się na konieczność stosowania w tym zakresie regulacji u.s.p., a to w szczególności art. 129 § 3a u.s.p.

Sprawę dotyczącą rozpoznania wymienionych zażaleń na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19, zarejestrowano w Izbie Dyscyplinarnej **pod sygn. akt II DO 18/19**.

Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego postanowieniem z dnia 4 listopada 2019 r. **połączyła sprawę o sygn. akt II DO 18/19 ze sprawą o sygn. akt II DO 33/19 i tak połączone sprawy postanowiła rozpoznać łącznie pod sygn. akt II DO 18/19**. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że pomiędzy obiema sprawami zachodzi łączność podmiotowa uzasadniająca ich łączne rozpoznanie.

Sprawa zarejestrowana pod sygn. akt II DO 33/19 dotyczyła rozpoznania zażaleń: adwokata E. S. - obrońcy X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie

spoczynku oraz X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, złożonych **na uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2019 r., wydaną w sprawie o sygn. akt I DO 41/19**, w której Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego po rozpoznaniu wniosku Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie z dnia 3 czerwca 2019 r., w uchwale tej wyraziła zgodę na pociągnięcie X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej, wobec dostatecznie uzasadnionego podejrzenia dopuszczenia się przez niego czynu polegającego na tym, że w dniu 22 kwietnia 1982 r. w K., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu, rozpoznając na rozprawie sprawę oskarżonego J. M., sygn. [...]6, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 270 § 1 k.k. z 1969 r. w zb. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lat pozbawienia praw publicznych, którą skazany odbył w okresie od 10 marca 1982 r. do 25 kwietnia 1983 r. w sytuacji, gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, by oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając - w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w sposób dla oskarżonego niekorzystny, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań - przyjął, iż J. M. publicznie poniżał ustrój Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej poprzez używanie obraźliwych określeń wobec członków PZPR oraz kwestionując suwerenność Polski, a także rozpowszechniał fałszywe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny, w ten sposób, że przedstawiał w fałszywym świetle stosunki Polski z ZSRR, podczas gdy wypowiedzi oskarżonego nie miały charakteru publicznego i stanowiły wyłącznie wyraz sprzeciwu wobec bezprawnie wprowadzonego stanu wojennego i pozbawienia społeczeństwa podstawowych praw i wolności obywatelskich zagwarantowanych przez prawo międzynarodowe, którym to działaniem X. X., w okresie obowiązywania rygorów stanu wojennego w Polsce, utożsamiając się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym, stosował wobec wskazanego

pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii dotyczących życia społecznego, które to represje stanowiły poważne prześladowania z przyczyn politycznych, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, poprzez bezprawne pozbawienie pokrzywdzonego wolności na okres powyżej dni 7, działając na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

W zażaleniu na uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt I DO 41/19, adwokat E. S. - obrońca X. X. sędziego Sadu Najwyższego w stanie spoczynku, **zarzucił** obrazę przepisów prawa materialnego to znaczy art. 4 i art. 7 k.p.k. a także art. 7 ust. 1 Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK), sporządzonego w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 78, poz. 708) w związku z art. 91 ust. 1 Konstytucji RP (z chwilą ratyfikacji Statutu w Dz.U. z 2003 r. Nr 78, poz. 708), w związku z art. 31-33 Konwencji Wiedeńskiej o Prawie Traktatów sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r., Nr 74, poz. 439) oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, mający wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegający na niezasadnym przyjęciu, że zachodzi <<dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa>>, o którym mowa w art. 189 § 2 k.k. w związku z art. 3 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2018 r. poz. 2032), gdy w rzeczywistości tego rodzaju sytuacja w przypadku X. X. nie występuje, bo nie jest owo podejrzenie, ani uzasadnione dostatecznie, ani w ogóle uzasadnione w stopniu prowadzącym choćby do rzeczowego usprawiedliwienia rozstrzygnięcia z pkt I uchwały.

Wniósł o zmianę uchwały w zaskarżonej części i nieuwzględnienie wniosku Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie z dnia 3 czerwca 2019 r. o wyrażenie zgody na pociągnięcie X. X.

sędziego Sadu Najwyższego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej, ewentualnie o uchylenie uchwały w części zaskarżonej i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu - Izbie Dyscyplinarnej, Wydziałowi I w tej Izbie do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sadu Najwyższego z dnia 17 września 2019, sygn. akt I DO 41/19, X. X. – sędzia Sadu Najwyższego w stanie spoczynku, zaskarżył rozstrzygnięcie w zakresie punktu I. **Zarzucił:**

1. mającą istotny wpływ na jej treść rażąco obrazę przepisów postępowania karnego to jest:
 1. art. 41 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. w zw. z art. 10 u.SN poprzez orzekanie w sprawie sędziów SSN: Jacka Wygody, Piotra Niedzielaka i Adama Rocha, w sytuacji gdy istniały okoliczności tego rodzaju, iż wywoływały uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności każdego z tych sędziów w sprawie o sygn. I DO 41/19, a złożony w terminie przez obrońcę - adw. E. S. wniosek o ich wyłączenie od udziału w sprawie, nie został uwzględniony, co pozbawiło X. X. - sędziego Sadu Najwyższego w stanie spoczynku prawa do rozpoznania sprawy przez niezawisły, niezależny, bezstronny Sąd;
 2. art. 108 § 2 k.p.k. w zw. z art. 178 § 1 Konstytucji RP oraz art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. w zw. z art. 10 u.SN statuującego zasadę *in dubio pro reo* poprzez ustalenie sposobu głosowania sędziego X. X. podczas narady nad wyrokiem wydanym przez Sąd [...] Okręgu Wojskowego w X. w dniu 22 kwietnia 1982 r., w sprawie oskarżonego J. M., sygn. akt [...]6 oraz przebiegu tej narady, w sytuacji gdy okoliczności te są tajne i objęte bezwzględnym zakazem dowodowym, jako stanowiące jeden z elementów niezawisłości sędziowskiej;
 3. art. 95 § 1 w zw. z art. 101 § 1 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks postępowania karnego – uwaga SN – dalej powoływana jako k.p.k. z 1969 r. i art. 108 § 1 k.p.k. w zw. z art. 114 k.p.k. poprzez dokonanie wykładni tych przepisów *contra legem* i wyrażenie

- błędnego poglądu, jakoby owe przepisy kreowały tak w chwili wyrokowania w sprawie historycznej jak i obecnie niewzruszalne domniemanie, że każde orzeczenie wydane w składzie kolegiальnym - w przypadku gdy żaden z członków tego składu nie sporządził zdania odrębnego - zapadło jednomyślnie, co skutkowało ustaleniem, iż sędzia X. X. głosował za skazaniem J. M. oraz ustaleniem, że ten sędzia następnie głosował za wymierzeniem oskarżonemu kary 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lat pozbawienia praw publicznych;
4. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. w zw. z art. 10 u.SN poprzez wyrażenie błędnego i naruszającego prawo sędziego SN w stanie spoczynku X. X. do obrony materialnej, poglądu jakoby niebyło możliwe kwestionowanie przez stronę postępowania o udzielenie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za czyn polegający na przekroczeniu uprawnień poprzez wydanie wyroku skazującego, rzeczywistego zaistnienia tego czynu poprzez wykazywanie prawnej niedopuszczalności dokonywania ustaleń sposobu głosowania danego sędziego podczas narady nad wyrokiem oraz przebiegu tej narady nad wyrokiem, co skutkowało ustaleniem, iż sędzia X. X. głosował za skazaniem J. M. oraz ustaleniem, że ten sędzia następnie głosował za wymierzeniem oskarżonemu kary 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lat pozbawienia praw publicznych;
5. art. 21 § 1 k.k. poprzez odrzucenie koncepcji indywidualnej oraz osobistej odpowiedzialności karnej za czyn, i przyjęcie w jej miejsce koncepcji odpowiedzialności zbiorowej wszystkich sędziów wyrokujących w składzie kolegiальnym w danej sprawie karnej, a także koncepcji odpowiedzialności zbiorowej wszystkich sędziów wojskowych orzekających w czasie trwania stanu wojennego w tzw. <<sprawach politycznych>>, których wyroki zostały w późniejszym czasie uchylone w drodze uwzględnienia przez Sąd Najwyższy nadzwyczajnych środków zaskarżenia, co skutkowało uznaniem,

iż sędzia X. X. przy orzekaniu kierował się motywami politycznymi i był elementem aparatu masowej represji;

6. art. 4 k.p.k., art. 5 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP, art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. w zw. z art. 10 u.SN poprzez powierzchowną, tendencyjną, wybiórczą oraz naruszającą zasadę domniemania niewinności analizę okoliczności sprawy, prowadzącą do błędnych ustaleń faktycznych że:

1. X. X. jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu, rozpoznając sprawę oskarżonego J. M., sygn. [...]6, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący na karę 3 lat 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lat pozbawienia praw publicznych, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, w sposób dla oskarżonego niekorzystny, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań, którym to działaniem X. X. utożsamiał się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym, stosował wobec wskazanego pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych,
2. wyrok Sądu [...] Okręgu Wojskowego z dnia 22 kwietnia 1982 r. o sygn. akt [...]6 zapadły wobec J. M. inspirowany był motywami politycznymi i został wydany z rażącym naruszeniem obowiązujących również ówczesnie naczelných zasad procesu karnego, takich jak: domniemanie niewinności, swobodna ocena dowodów, obiektywizm procesowy i zasada *in dubio pro reo*,
3. X. X. wydając wskazany wyżej wyrok, zignorował całkowicie obowiązującą wtedy na podstawie art. 26 k.k. z 1969 r. zasadę, iż nie stanowi przestępstwa czyn, którego szkodliwa społeczność jest znikoma,

4. co najmniej godził się na wymierzenie J. M. kary bezwzględnego pozbawienia wolności, mimo braku ku temu jakichkolwiek podstaw,
 5. że zamierzenie i świadomie fundamentalne, powszechnie uznane zasady regulujące kwestie postępowania karnego i zasady regulujące podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej (pisownia oryginalna – uwaga SN),
- co w efekcie skutkowało błędnym przyjęciem, że wobec X. X. zachodzi dostateczne podejrzenie popełnienia przestępstwa, a konsekwencji bezzasadnym zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za czyn na szkodę J. M., opisany we wniosku Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie.
2. rażące naruszenia prawa materialnego tj. art. 3 ustawy o IPN w zw. z art. 189 § 2 k.k. poprzez błędne uznanie czynu objętego wnioskiem prokuratora IPN jako wyczerpującego pojęcie <<zbrodni przeciwko ludzkości>>, wskutek czego przyjęto, iż ów czyn nie ulega przedawnieniu.
- W zażaleniu X. X. – sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku **wniósł**
- o:
1. zwrócenie się z do Dyrektora Archiwum Akt Nowych w Y. , względnie innego właściwego organu, o udostępnienie akt Sądu [...] Okręgu Wojskowego w X. o sygn. [...]5, [...]4, [...]2, a następnie dopuszczenie dowodu z dokumentów urzędowych w postaci wyroków tego Sądu zapadłych w pierwszej instancji, o sygn.: [...]5, [...]4, [...]2, na okoliczność, iż Sąd [...] Okręgowego Wojskowego orzekając kolegiałnie, gdy w skład sędziów wchodził sędzia X. X., w okresie stanu wojennego w tzw. <<sprawach politycznych>> wydawał także wyroki uniewinniające oskarżonych od popełnienia zarzucanych im czynów, co przeczy ustaleniu przyjętemu w zaskarżonej uchwale o wydawaniu przez tego sędziego wyroków z inspiracji politycznych, jako elementu masowej praktyki władz PRL-owskich i represjonowania przeciwników politycznych w ramach zbrodni sądowych.
 2. zmianę uchwały w zaskarżonej części i nieuwzględnienie wniosku Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi

Polskiemu Instytutowi Pamięci Narodowej w Szczecinie z dnia 3 czerwca 2019 r.

o wyrażenie zgody na pociągnięcie X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej.

Prokurator IPN w odpowiedzi z dnia 2 stycznia 2020 r. wniósł o oddalenie zażalenia złożonego przez X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku jako oczywiście bezzasadnego.

Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, po rozpoznaniu zażaleń złożonych od uchwał Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19 oraz z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt I DO 41/19, **uchwałą z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II DIZ 1/21- utrzymała w mocy zaskarżoną uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19 oraz uchwałę Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt I DO 41/19 (pkt I uchwały) i nie uwzględniła wniosku Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie z dnia 13 września 2019 r. o obniżenie uposażenia X. X. - sędziemu Sądu Najwyższego w stanie spoczynku (pkt II uchwały).**

Pismem z dnia 12 stycznia 2023 r., adwokat K. R. - obrońca X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, wniosła o:

1. wznowienie postępowania zakończonego prawomocną uchwałą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie o sygn. II DIZ 1/21 utrzymującą w mocy uchwały Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. I D 30/19 oraz z dnia 17 września 2019 r., sygn. I DO 41/19,

2. uchylenie uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie o sygn. II DIZ 1/21 oraz uchwał z dnia 14 maja 2019 r. oraz z dnia 17 września 2019 r. o wskazanych wyżej sygnaturach,
3. odmówienie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku za czyny opisane w punktach: I, III, IV, V wniosku z dnia 15 marca 2019 r. Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie, rozpoznanego w postępowaniu przed Izbą Dyscyplinarną Sądu Najwyższego o sygn. akt I DO 30/19, a także za czyn opisany we wniosku z dnia 3 czerwca 2019 r. Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie, rozpoznanego przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego w postępowaniu o sygn. akt I DO 41/19. Sprawa ta została zarejestrowana w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego **pod sygnaturą II ZO 8/23.**

Pismem z dnia 15 stycznia 2023 r., o wznowienie postępowania prowadzonego pod sygn. akt II DIZ 1/21, wniósł również adwokat E. S., drugi z obrońców X. X. – sędziego Sądu Najwyższego, powołując jako podstawę prawną art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw. W swoim piśmie zawarł wniosek o uchylenie uchwały Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 27 stycznia 2019 r., sygn. akt II DIZ 1/21 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. I DO 30/19 i uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2019 r., sygn. I DO 41/19 (co można wywnioskować po zapisie we wniosku, że obrońca wnosi o: „uchylenie uchwały o sygn. II DO 18/19”) i umorzenie postępowania w niniejszych sprawach. Sprawa z tego wniosku została zarejestrowana w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego **pod sygnaturą II ZO 11/23.**

Pismem z dnia 4 kwietnia 2023 r. Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie złożył odpowiedź na wymienione wnioski, w której wniósł o ich oddalenie, względnie o odroczenie ich rozpoznania do rozstrzygnięcia w przedmiocie pytania prawnego Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2022 r., w sprawie o sygn. II ZIZ 23/22.

Wobec faktu, że złożone przez obrońców X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, wnioski o wznowienie postępowania dotyczyły tej samej prawomocnej uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2019 r., sygn. akt II DIZ 1/21, a zostały zarejestrowane pod odrębnymi sygnaturami, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 16 marca 2023 r. połączył sprawy o sygn. II ZO 11/23 i II ZO 8/23 do wspólnego rozpoznania pod sygn. akt II ZO 8/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oba wnioski obrońców X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku zasługują na uwzględnienie w części dotyczącej wznowienia postępowania oraz uchylenia uchwały Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II DIZ 1/21, a także uchwały Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 14 maja 2019 r., sygn. I DO 30/19 oraz uchwały Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 17 września 2019 r., sygn. I DO 41/19.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259), w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy (tj. 15 lipca 2022 r.) sędziemu, w stosunku do którego została przez Sąd Najwyższy w składzie którego brał udział sędzia Izby Dyscyplinarnej podjęta uchwała prawomocnie zezwalająca na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, przysługuje wniosek o wznowienie postępowania.

Powołany przepis nie uzależnia wznowienia postępowania od wystąpienia dodatkowych przesłanek wznowieniowych określonych w art. 540 – 540b k.p.k., albowiem w zakresie nieuregulowanym w tym przepisie odsyła do przepisów u.s.p. Jedyną przesłanką skutkującą wznowieniem postępowania zakończonego prawomocną uchwałą zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej jest udział w składzie orzekającym sędziego Izby Dyscyplinarnej.

Przyjęcie przez ustawodawcę takiego wyjątkowego rozwiązania prawnego jest następstwem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym m.in. wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19 Komisja Europejska przeciwko Polsce (system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów), w którym

orzeczono, że Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE między innymi nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów (art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym

w związku z art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, zmienionej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw). Podobnie w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., wydanym w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPCz w związku z rozpoznaniem przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego kasacji obwinionej adwokat J. R. wniesionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury, gdyż, cyt.: Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, która rozpoznawała sprawę skarżącej, nie była „sądem ustanowionym ustawą”.

Z tego też względu, w dniu 9 czerwca 2022 r. uchwalona została ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. Z dniem wejścia w życie powołanej wyżej ustawy zniesiono Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, a utworzono Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, która przejęła do prowadzenia sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia jej w życie należące do Izby Dyscyplinarnej.

Rekapitułując, jedyną przesłanką powodującą konieczność wznowienia postępowania zakończonego prawomocną uchwałą zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej jest udział w składzie orzekającym sędziego Izby Dyscyplinarnej. Taki stan wystąpił w trzech wskazanych we wnioskach uchwałach Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Wobec powyższego, wnioski adwokat K. R. oraz adwokata E. S. - obrońców X. X. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, o wznowienie postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej, z uwagi na spełnienie warunków określonych w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, są w pełni zasadne, a tym samym zaskarżone uchwały nie mogły się ostać.

W myśl art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, orzekając o wznowieniu postępowania Sąd Najwyższy **uchyla zaskarżoną uchwałę i rozstrzyga sprawę co do istoty albo umarza postępowanie. Od tego orzeczenia Sądu Najwyższego środek odwoławczy nie przysługuje.** Według słownika języka polskiego istota to cyt. „to co jest w czymś zasadnicze, podstawowe: grunt, założenie”: Istota sporu. Istota sukcesu. Istota rzeczy „prawdziwa, właściwa strona czegoś, sedno sprawy” (por. M. Szymczak, Słownik języka polskiego. Tom pierwszy, Warszawa 1978, s. 809). Niewątpliwie istotą sprawy sądowej w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej jest rozstrzygnięcie kwestii czy zgromadzone w rzetelnym postępowaniu dowody dostatecznie uzasadniają podejrzenie popełnienia przez sędziego przestępstwa wskazanego przez oskarżyciela (wnioskodawcę) w złożonym wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Co do zasady sąd dyscyplinarny orzeka o tym na jawnym posiedzeniu na podstawie dowodów przedstawionych przez wnioskodawcę, po odebraniu oświadczenia od sędziego, jeżeli zechce je złożyć. Oczywiście sąd dyscyplinarny w tym postępowaniu może też przeprowadzić inne dowody, na wniosek stron lub z urzędu, na okoliczności mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Od wydanej uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, sędziemu przysługuje prawo do złożenia w terminie siedmiu dni zażalenia do Sądu Najwyższego orzekającego w składzie trzech sędziów Izby Odpowiedzialności Zawodowej. Z kolei wnioskodawcy oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje, w terminie siedmiu od dnia doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, prawo złożenia zażalenia do Sądu Najwyższego orzekającego w składzie trzech sędziów Izby Odpowiedzialności Zawodowej. Rozwiązania dotyczące kontroli uchwał wydanych w sądowym postępowaniu w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej są realizacją ustanowionej w art. 78 Konstytucji RP zasady kontroli orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Ta konstytucyjna zasada stanowi bardzo istotny czynnik urzeczywistnienia tzw. sprawiedliwości proceduralnej (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 listopada 1999 r., sygn. akt SK 11/99,

OTK 1999, nr 7, poz. 158). Również możliwość przeprowadzenia na żądanie strony postępowania sądowego przed drugą instancją, o jakiej mowa w art. 176 ust.1 Konstytucji RP, jest ważną gwarancją praw każdej ze stron postępowania sądowego, gdyż zapewnia rozpoznanie tej samej sprawy przez inny skład sędziowski, co służy wyeliminowaniu ewentualnych błędów sądu pierwszej instancji w obszarze stosowania przepisów prawa materialnego i procesowego i jego wykładni (interpretacji). Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że wynikająca z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego zapewnia kontrolę rozstrzygnięcia podejmowanego przez sąd pierwszej instancji przez dwukrotną ocenę stanu faktycznego i prawnego sprawy oraz kontroli prawidłowości stanowiska zajętego przez sąd pierwszej instancji (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 lipca 2009 r., sygn. akt 46/08, OTK – A 2009, nr 7, poz. 109). Mając na uwadze realizację zasad z art. 78 Konstytucji RP i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, Sąd Najwyższy **w realiach niniejszej sprawy** uznał, że po wznowieniu postępowania, rozstrzygnięcie co do istoty sprowadzić się powinno tylko do uchylecia uchwały Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II DIZ 1/21, a także uchwały Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt I DO 41/19 i przekazania sprawy w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, za czyny opisane pod: pkt I, pkt II, pkt III, pkt IV, pkt V i pkt VI wniosku z dnia 15 marca 2019 r., sygn. [...] Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie oraz za czyn opisany we wniosku z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. [...] Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie, do rozpoznania Sądowi Najwyższemu w postępowaniu w pierwszej instancji. Sąd Najwyższy przyjął, że w konfiguracji procesowej jaka zaistniała w niniejszej sprawie, gdzie wszystkie uchwały były wydane przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, wydanie w postępowaniu wznowieniowym **niezaskarżalnej** uchwały co do czynów opisanych pod: pkt I, pkt II, pkt III, pkt IV, pkt V i pkt VI wniosku z dnia 15 marca 2019 r., sygn. [...] Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie oraz za

czyn opisany we wniosku z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. [...] Naczelnika Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie, niezależnie od kierunku merytorycznego rozstrzygnięcia (czyli uwzględnienia lub nieuwzględnienia wniosków o zezwolenie na pociągnięcie X. X. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, do odpowiedzialności karnej), byłoby postąpieniem pozbawiającym strony możliwości zaskarżenia orzeczenia w drodze wniesienia środka odwoławczego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego da się wyróżnić dwa stanowiska co do granicy dokonywania prokonstytucyjnej wykładni przepisów ustawy. Według jednego granicę takiej wykładni wyznaczają reguły wykładni językowej, czyli jeżeli w oparciu o nie można w sposób jednoznaczny ustalić treść normy prawnej, to nie można odwoływać się do Konstytucji RP, aby ustalić inną treść tej normy. Według drugiego poglądu, odwołanie się tylko do wyników wykładni językowej, jako ograniczenia możliwości dokonania wykładni prokonstytucyjnej, w pewnych sytuacjach prowadziłoby do odwrócenia relacji nadrzędności Konstytucja RP a ustawa, co jest nie do przyjęcia, zwłaszcza w sytuacji realizacji konstytucyjnych praw jednostki (por. P. Tuleja, Stosowanie Konstytucji RP w świetle zasady jej nadrzędności, Kraków 2003, s. 363 – 378). W tradycji anglosaskiej mówi się o tak zwanej regule *golden rule*, jako dyrektywie zgodnie z którą interpretatorowi wolno odejść od znaczenia językowego interpretowanego tekstu, jeżeli znaczenie językowe prowadzi do absurdalnego rezultatu (por. T. Stawecki, Złota reguła wykładni, w: A. Choduń, S. Czepita (red.). W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa profesora Macieja Zielińskiego, Szczecin 2010, s. 113 – 114). Wydaje się, iż za absurdalny rezultat wykładni, który pozwala na odejście od znaczenia językowego sformułowania „uchyla zaskarżoną uchwałę i rozstrzyga sprawę co do istoty”, należy **w realiach tej konkretnej** sprawy, uznać rezultat wykładni językowej, który pozostaje w jaskrawej sprzeczności z wynikającymi z art. 78 Konstytucji RP i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, gwarancjami zaskarżalności orzeczeń wydanych w pierwszej instancji oraz dwuinstancyjności postępowania sądowego. Inaczej należałoby postąpić, gdyby np. Sąd Najwyższy, w trybie art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r., o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych

ustaw, wznowił postępowanie dyscyplinarne zakończone prawomocnym wyrokiem Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego utrzymującym w mocy, po rozpoznaniu środka odwoławczego, orzeczenie sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym. W takiej sytuacji, po wznowieniu tego postępowania, uchyleniu wyroku Izby Dyscyplinarnej, doszłoby następnie do rozpoznania złożonego środka odwoławczego i w zależności od rezultatów kontroli odwoławczej zaskarżonego orzeczenia sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym, rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego co do utrzymania w mocy zaskarżonego orzeczenia lub jego zmiany (byłoby to rozstrzygnięcie sprawy co do istoty). W omówionym, przedstawionym wyżej, przykładzie, są oczywiście w pełni zrealizowane konstytucyjne gwarancje w zakresie kontroli odwoławczej i dwuinstancyjności postępowania, gdyż w pierwszej instancji orzekał sąd dyscyplinarny przy sądzie apelacyjnym, a w drugiej Sąd Najwyższy, który po uchyleniu wyroku Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego rozpoznał środek odwoławczy.

Z uwagi na to, że w realiach procesowych niniejszej sprawy, **dojdzie do jej rozpoznania na etapie sądowym w pierwszej instancji po raz pierwszy**, czyli tak jakby dopiero teraz wpłynęła do właściwego sądu, Sąd Najwyższy nie miał podstaw do wyrażania zapatrywań prawnych i udzielania wskazań co do dalszego postępowania, albowiem postępowanie przed Sądem Najwyższym w pierwszej instancji, nie będzie ponownym rozpoznaniem tej sprawy przez sąd orzekający w pierwszej instancji (por. treść art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. w zw 10 § 1 u.SN).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uchwalił jak na wstępie.

[SOP]

[f.n]

